

آبونه شرائطی

داخلی ، خارجی هریرایچون
سنه لکی (۲۵۰) ، آلتی آیانی
(۱۳۰) فروشدر .

نسخه سی ۱۰ غروش ،
سنه لکی ۵۲ نسخه در

اداره خانه
باب عالی جاه سنده دائرة مخصوصه
اخطارات

آبونه بدلی بشیندر

مسلكه موافق آثار مع ا
قبول اولنور . درج ا
پازیر اعاده اولوناز

کتابخانه

۱۳۳۰

دینی ، فلسفی ، علمی ، ادبی هفته لقی مجموعه اسلامیه در

باش محرر صاحب و مدیر مسئول

اشرف ارباب

والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم محمد عارف

اتبعون اهدكم سبيل الرشاد

عدد : ۹-۸۰

۱۶ رجب ۱۳۳۷

پنجشنبه

۱۷ نيسان ۱۳۳۵

جلد ۱۶

اخطارات

ادرس تبدلنده آریجه بش
غروش کوندرملیدر

مکتوبلرک امضالری واضح
واوقوناللی اولسی و آبونه صره
نوسررسنی محتوی بولنسی لازمدر

مالک اجنبیه ایچون آبونه
اولانلرک آدرسلرینک فرانسه
جوده یازلسی رجا اولنور .

ماره کوندرلدهکی زمان نه دهر
اولدیفنک واضعا بیلدیرلسی
رجا اولنور .

طرفدار اولیورلر. زمانه ، تقلبات زمانه سوکوب صایورلر، حالبوکه زمان دینلن شی نه در ؟ زمان ، اولنرک ضعیف قلبلرندن ، چوروک ایمانلرندن ، دشمنلری ال اله ویرمشکن اولنرک یک دیگره بیکانه بر طور آلملرندن ، کندیلرینه اعلان خصومت ایدنلر متحد برکنله سالنده بواورکن اولنرک شورش و شقاق وادیارنده پویان اولملرندن بشقه بر شیمیدر ؟

بوغافلر بر طرفدن بر یوزنده حاکم اولق ایستورلر ، دیگر طرفدن نقد و ژوتلری رباخوارلر تاراج ایتدیرمکن ، حریم موجود دینلری غاصبارک پای احتراصلرینه چیکه تدیرمکن هیچ بر تارحس ایتمورلر . چارشیلری ، بازارلری اجنبی املرک معمولات و مصنوعاتنه مشهر اولمقدن قورتلرله یور ، قوای مدرکه لرنده علوم و فنونک قشرلرندن بشقه برشی جای قبول بوله یور . هب بو حاللر ، تردی اخلاق و قدنی آداب ایله مترافق یوروپوب کیدیور .

خایر ، خایر ، جناب حق بومقوله آدملره هیچ بر وقت حاکمیت جهان وعدنده بولمقدیر . بو وعد قدسی به ادعای استحقاق ایدمیلله . جکدر ، اولسه اولسه شوآیت کریمه نیک مضمونه ماصدق اولانلردر . « و عدل الله الذین آمنوا و عملوا الصالحات لیستخلفنهم فی الارض کما استخلف الذین من قبلهم و لیمکنن لهم الذی ارتضی لهم و لیبذلنهم من بعد خوفهم امنا » = الله ، ایمان ایدن و عمل صالح ایشله ینلره وعدایدیورکه اولنلری ، کنسیدارلرندن اول کان مؤمنلره بایدینی کی ، بر یوزنده استخلاف ایدمیک یمنی حاکم قیلرحق ، کندیلرینه لایق وجسبان کردیکی دین اسلامک قوت و مکانتی آرتیرمحق ، چکدکری قورقوبی امن و حضوره قلب و تبدیل ایدمیکدر . [۱]

واقعا بر قوم که افکار مله لرینی زمانلرینک ایجاب ایتدیکی انکشافاته مظهر ایتک ایچون هیچ برسی و آتشنده بولونمازلر ؛ ماللرینک نماوازدیادینه ، صنعتلرینک ترقی و رواجنه خدمت ایتدیک یوللری اوکره ملک لزومی حس ایتمزلر ، سفائن حریسه و تجارتی چوغالتق ، محل فابریکلر وجوده کتیرمکده کی منافع مله یی تقدیر ایدمیزلر ، مؤسسات اقتصادی تاسیسنه طرفدار اولمازلر ، بونلرک باشلرینه بلالارانی یاغمماز ، اوزرلرنده هول و دهشت فورطنلری اسجزده نه اولور ؟

باشقلری قرصاً پاره ویرمزه افلاس ایتدیک ، قارنلرینی طویور . مازسه آج قالمه ، صو سوکازسه درد عطلشه هلاک اولمه محکوم اولان ، معمولانی کتیروب ساممازسه بیهجکی ، ایچه جککی قوباجق قاب قاجاق ، چپلاقلقدن قورتولق ایچون کیه جک بولامیان بر امت ام موجوده میانشده ذلت و حقارتک تمالی اولمقدن بشقه نصل بر وصف و ماهیتله مرض اندام ایدمیلر ؟

ای بیلمش اولهلم که انسانلرک حیات مادیه و معنویه چه قدر اتنی تمین ایدن قانون الهی د من عمل من الصالحات و هو مؤمن فلا یخاف ظلماً ولا مضماً = کیم که مؤمن اولهرق صالح عمللر ایشلرله ظلم کورمک ،

حقندن محروم اولق کی شیلرندن قورقوسی اولمازه [۲] سر کزنده در . شخصلری ، ملینلری اعتباریه مفید و خیری اعمال و حرکاته بنامیان ، برر موهبه فطرت اولان قوای حسیه و عقلا لری لهو و لعب بولنده ، واهی امللر آردنده صرف واستعمال ایدن کسه لره کلاجه ، بوکیلر بو جدالکاه حیاتده شرف موجودیتلری هر آن رخنه دار ایدمیک مظلومیتلره ، دیارلرینی دشمنلرینک آیفالری آلتنده براقه حق نمدی و تجاوازلره هدف اولمقدن قورتلرله مارلر . بو بد بختلرک تجلیات حیات نامنه نصیلری رعشه اضطرابیلله قلبلرینی برندن قوباره حق قورقودن ، کردنلرینی دشمنلرینه تسلیم ایدمیک عجز و ضعفدن عبارتدر .

شو سرد ایتدیکم بیاناتی ایشیدمکلرک ظن ایتم که اوتندن بری بر اندیشه واضطراب ایله بکله دکاری بویله بر طایفه ک حق بوکون تهقننده شک و ترددلری اولسون . نه حاجت ، هیمز بلاد اسلامیه ده مسلمانلر حقنده روا کوریلان معاملره رأی العین شاهد اولمقدنیز . بو چکدیکمز مادی معنوی عذابلر جناب حقک ، کتاب کریمنده شو سرد ایدمیکمز آیشلرله وقوعدن اذار و تخویف ایتدیک اوله یی و عدلرک تجلیات کونا کوندن بشقه بر شیمیدر ؟ « والذین یکنزون الذهب والفضة ولا ینفقونها فی سبیل الله فبشرهم بعتاب الیم » « ولاتنازعوا فتنشولوا و نذهب ربکم » « و یقولون آمنا بالله و بالرسول و اطمننا ثم یتولی فریق منهم و ما اولئک بالمؤمنین و اذا دعوا الی الله و رسوله لیحکم بینهم اذا فریق منهم معرضون و ان یکن لهم الحق یا نوا الیه مدعین فی قلوبهم مرض ام ارتابوا ام یخافون ان یمحق الله علیهم و رسوله بل اولئک هم المظالمون » دقت اولسون که جناب حق بوصوک آیتده ایمان ایتدکرینی دیلرله سویلوب طوردقلری ، الله و رسوله انقیادلرینی علناً بیان ایتدکری حالده فعلیات ایله تأیید مدعا زمانی کادیکی وقت سوزلرنده ثبات و منات کوسترمیان ، لهرلنده صادر اوله جقندن قطعاً امین اولماز قجه جانب الیه دن و بریه جک حکمه عرض رضا و انقیاد ایتیمان کسه لره هیچ بر وقت ایمان حقیقی ایله متصف عد ایدمیلرله جکرینی نه بالغ بر افاده ایله بزه آکلانیور .

عبدالعزیز چاپویش

مترجمی : محمد شوکت

افعالک حسن و قبحی

۱

انسانک افعال اختیاریه سی قوای مدرکه منی محتمده واقع و روحلر منی آنلری حفظ ایتک و یاسور نمالیدلرینی استحضار ایتکله منفعل اولان اکوان عدادنده اولمقدن خارج دکدر . بو طبق حواسمن قارشیدنده وقوعه کلن برکاشنه ک حواسمنله ادراک اولمسندن یا خود قوه متخیله ، منزله اوله بر کاشنه ک استحضار ایدلسندن طولانی حصوله کلن تعلقات روحیه منزله تمامیه مشاهددر و بو کیفیت اوقدر بدیهیدر که دلیله محتاج دکدر .

اولما عقله برابر لوازم تناسب و کالبد عاری و نقصانی بدیهی اولان اشیانک قبیحه مقرونیته تمیینه حواس مدرکه من دایما دلالت ایلم .

عقلک نقصانی، همت و غیرتک سقوط و فقدانی، هنرم و نیتک ضعیفی، قبیح صاییلان حالردن اولدیغنی کیمسه انکار ایله بیلیلمی ؟ بوممنوی نقصا- نلری حائر اولانلرک او آثاری کیزلمکجه جالیشمالری و ضدیله متعصب اولدقلری اوصاف برینه مرغوب اوله حق بعضی صفات جمایه کوسترمکه یلته ندرک بونکله فخر ایتملری انسانک نیک و بد اشیانی فرق و تمیینه مجبول و منهمک اولدیغنه کفایت ایدن برهانلر دندر .

بر نقطه نظرجه ایشلمی چرکین دیه توصیف اولنان بر فعل، وقت اولورکه تأمین ایندیکی نتیجه نافعسه اعتباریله کوزل صاییلیر . حد ذاتنده کوزل اولمق اوزره معروف بولان برشی ده اقتران ایندیکی شکل و حاله کوره چیرکین و صفی قزاینر . مثلاً : آجی اولان برشی نفرت آور و کریمه اولور . بونکله برابر بعضی مرضک علاج شفاهی خاصیتی کوستریر . بر حاکمک شکل و قافی تناسبی ، چیرکین اولمق کندیسندن انظار خلقک استکراهی موجب اولورسه ده بین الاهی معامله سنک عدالته جریانی و یا خود سنک شخصکه عائد بر ایستک ایلمی آنک او صورت و هیئت قبیحه سی حقنده سنک احوال و حسابات روحیه اولیه کی تغییر ایدره کندیسی سکا و یعلی قیلار . زیر اثر شخص من صادر اولان آثار و افعالک کوزلاکی اوشخصه کدی بها و رونقندن اشته باش اوله جفندن سائرلری اونک حقنده حسابات حسنه دن بشقه بروجه ایله متعین و متأثر اولماز . کذلک اساساً طائلی اولان برشی ضرر و یرمک اولور ایسه آنی تشارل ایدن ذات اوزرنده چیرکین بر تأثیر و حسن بر اقیار . کوزل طانیلان بر آدمین ده ظلم صادر اولور و بو فعلده اصرار کوستریلیر ایسه اونک حالی اهل و جسدان نظرنده انفعال و نفرتی تولید ایدر .

انسانک افعال اختیاریه سی موجودات کونییه دن محدود اولوب ادراکات حسیه و عقلیه من تحتده جاری بولندی و اوافمالک نفسمزده بالقوه موجود و یا آثاری مشهور اولمق و بونلرک طرز تأمل و ظهورندن صور کاشانده محسوس احوالده اولدیغنی کی بعضی انطباعات وجدانیه حصوله کلک طبیی ایدوکی بر عاقل ایچون تیقن و تسلیم ایدلمک ممکنیدر ؟ خیر ، چونکه افعال اختیاریه نک جمله ا کواندن بولندی و بونک حکمی هم محسوسانه ، هم معقولاته متعلق طرزادرا کاتمزده جاری و مؤثر ایدوکی بذاته ثابتدر . بناءً علیه افعال اختیاریه نک بر قسمی حد ذاتنده کوزل وانی اولدیغندن اوکی افعالی کورن و حسن ایدنلر ، طبقی اشیای محسوسه ده کوزل شیلری کوردکلری زمان نصل متعین اولورلر ایسه ینه اوله جه تحسین ایدرلر .

عسا کر منتظمه نک رسم کچیدا جراسنده و (جیمه استیک) فتنه ووافق اوله رق کمال مهارتله پاییلان جانباز او بونلرنده و قوانین موسیقییه آگاه بذات طرفندن ایقاع ایدیلان نغمات موسیقییه نک استماعنده حاصل اولان حالات کی . .

نفسمزک مزبانی محاکمه ممکنه دن کچیر برسه ک اکلازلرکه اشیانک کوزل و چرکین اولانلری تمییزه مدار اولان فطری برقابلیته مالکیز . یالکیز ارککلر ارمه سنده قادین کوزلاکی ، بونک کی قادینلرکده ارککلرک کوزلاکی آکلاملری خصوصنده هریکی طرفک مشربلرنجه اختلاف بولنسه بیله چیچکلرک رنکلرند کی کوزلاکی سچمک امرنده اختلاف کوستره جک هیچ کیمسه تصور اولمه باز .

آ فاجلرک ، اولنرک یاراق و ساقلری یرلی یرنده و نسبت منتظمه دائره سنده نشوونما بولهرق قلم قدرتک کالنه دلالت ایدیحی اشکال و مناظر بدیهه پیدا ایندکلری ، خصوصیه درلودرلو رنکلرله مزوج چیچکلرک مختلف وضع و شکلدره بر تناسب تام کوستردکلری درک و تقدیر ایتمیه جک بر عاقل ده بولمه باز ، ینه بونک کی اشجار ، نباتات و ازهارک بعضی اجزایی قیریلوب کسبیه کی و تناسب طبیعیلری بر صورتله بوزولدی تقدیرده کوستره جکلری شکل و صورتک قبیحه ده انفعال حاصل اینکدن خالی قالمدیغمن بدیهیدر . خلاصه : نفسمزک کوزل برشی کورمکدن سرور و حیرت حاصل اینمی ، چرکین برشیدن ده نفرت و قطع موالست ایلمی طبیعیدر ؛ قوه تمییزه مزک شوخدمی کوزله کوروان شیلره اولدیغنی کی : سمع ، لمس ، ذوق ، شم واسطه لریله ادراک اولنان شیلره ده بارز اولور . نته کیم : نوع بشر ، ذکر اولنان حواس ایله هرشی حس ایدیحی اولدیغنی هر کسجه معلومدر .

مقام کلام ، اشیان هانکیسنک کوزل و چرکین اولدیغنه احاطه کلمه بی حاوی بر حد تمیینی بری دکادر ، لکن اولنرک هریکی سچمک انسانک خصائصندندر . بونتمیز قابلیتی بعضی حیوانلرده ده فطرتلریسنک مساعد اولدیغنی درجه ده کوریلور . هرکسک قبیح و جیل اولان شیلره قارش ذوق ذاتیهی متفاوت اولقله برابر صنایعک مختلف نوعلرنده حصولی کورولمکده اولان مهارت و تکامل ، مآثر عمران و انشظامک واصل اولدیغنی درجه ترقی انسانلرک او خواص تمییزه لریسنک جمله نتایجندندر . اوله ایسه شبهه سز اشیای و کاشانده بر کوزله ک و چیر- کذلک وارددر .

خاصه تمییزه مزک حس و مشاهده اولان شیلره کی درجه سی نه مرکزده ایسه موجودات معقوله ی تیقنه صالح اولان عقلزک نور ادراکی تأمینده کی خدمتی اوندن اشیای دوشمز ؛ معقولاتک احساس ایندیکی کوزلاک مراتب اعتباری مختلف اولقله برابر هریک تمییزه متعلق قابلیتمز مساعد اولدیغنی درجه ده منعطف و مدرکدر .

وجود واجب ، ملائکه کرام ، انسانلردن ظاهر و متعالی اولان فسمک ارواح عالییه کی معقولات ، حائر کالدر ؛ بونلرده کی جمال صفی عارف بالله اولانلرک وجدانه مشکشف اولور ، اولنرک موجود- یتلری بر طرز معقوله ملاحظه ایدنلرک نور بصیرتلییه رونق تام و برر .

مشهود اولان شیلره چر کینک حس اولمق تأثیریه وجدانده بعضی ناملازم انطباعات حصوله کترین عقلمزک اثر استعدادی بر درجه ده

افعال مذکورہ نیک بر قسمی دخی نفس الامردہ قبیح اولدیفندن او مثالی افعالک . شاہدہ سیدہ عقی جیرکین خلدتلی بر شیدی ویا بر شخصی کوردیکمز زمان رو حزدہ نفس واستکرام حصولہ کلیر . نتہ کیم : بعض ضعیف عقلی کیمسہلر بر قورقو ویا صیقیتی یہ مروض قالدقلمی وقت کوستردکاری شاشقینلق و بعض مملکتلردہ جاری عادت مشومہ وجہ ایله ثوالر اوزرینہ بالاندن آغلایان قادیلرک ولولہ و فغانلری و قورقاق کیمسہلرک همان رنگارنگ اوچسی کی حالات دہ بوقیلدندر .

افعال اختیارینیک دیگر بر قسمی واردرک حین وقیحی لذتہ اولوب بلکہ ایراث ایدہ کی الم ولذتہ نبیاً اعتبار و قبول اولور . مثلاً : ضرب و جرح تاثیراتی و افعال انساندن الم تواید ایدن هر شی کی .

برده آج ایکن اکل طعام اینک ، صوصامش ایکن صوصو ایچمک و حصول لذت و اندفاع الم یارایان - صایلمی غیر قابل - افعال کی .

ایشته افعال اختیارینیک بر قسمندہ حسن تعبیری لذت و یرن ، قبیح لفظی دہ الم کثیرن شی معناسندہ مستعملدر . اشبو معنارہ نظر آ کوزل و جیرکین اولان افعالی ، انسانک تمیز ایتسیلہ حیوانات صنفلری میانندہ قابیت حسبہ و کوردکاری تربیہ سبیلہ صنفلری هم جنس لرندن فرقی اولان بعض حیوانانک تمیزی ارسندہ اختلاف یک آز نسبتدہ اولاییار ، یعنی بو معناری ادراکدہ همان انسانلر ایلساثر مترقی حیوانلر مساویدر . بالکمز حسلرک قوت وضعندہ ، کوزلک و جیرکینک درجاتی تحدید و تمیزندہ بر تفاوتلری بولنہ یایر .

ینہ بوقسم افعال اختیارینیک بر نوعی دها واردرک بر فعل ، جواب منفیت ایتسی اغباریلہ کوزل ، نتیجہ سی ضررہ منجر اولسی اعتباریلہ دہ قبیح صاییلر ، بو معنایہ اولان حسن و قبیح ینلری کمالہ فرق و تمیز اینک آنحق نوع انسانہ مختصدر . بوده محضاً خاصه عقل مقتضای طرف الہیدن نوع بشرہ موہوب اولان خصیصه تفکرک احسان ایدلسندہ کی سرو حکمت اثر انجلاسیلر . بونیمز نقطہ سندہ سائر حیوانانک اشتراکی اولاماز ، آنحق اولسہ اولسہ ادنی وجہلہ اولہ یایر .

ایشته بعض لذت بخش و ذوق آمیز شیلر واردرک شامت انجامنہ بناء قبیح عد اولور . بیک ایچمک خصوصندہ افراط اولنسی ، موسیقی لذتہ بلایا قطع ابتلا کوسترلمی ، شهوات نفسانیت آرقه سندہ قوشولسی کی . زیرا بو حاللر ، محبت وجودک افسادینہ ، عیالک اضاعہ ینہ ، مال موجودک الدن کیمسنہ و عجز و پریشانی بہ دوشولسنہ سبب اولور . شوصورتلرلہ نتیجہ سی ، قبیحی مؤدی اولہ حق درجہ یہ واردیریلان لذت برشیدن حاصل ایدیلہ بیان ذوق آنحق بر زمان قلیلہ منحصر اولوب باعث اولہ جنی الم واضطرابک تاثیراتی ایسہ مدت مدیدہ دوام ایدہ کی وبلکہ اشنع حال اوزرہ موتہ قدر رفاقت ایله کی امر ظاہردر . بویله برلذتک قائمسی ، نتیجہ موت اولدیفنی شدائد المک تعیین درجہ سی ممکن اولیان مادی و معنوی ضرر لرینہ اصلاً نسبت قبول ایتمز .

نیچہ الم آور افعال و حرکات واردرک مستحسن عد ایدیلر ، کسب

رزق و ضعف و پیری هنگامندہ احتیاج حسن اولنہ حق شیلرہ قارشی نفسک امین اولہ ییلہ کی مستحضراتی تأمین اینک خصوصندہ بر طاقم مشاق و مزاحمہ قانلق و قوای عقلیہ و بدنیہ یی زیادہ لشدرمک ایچون لذتندن شدت امسا کدوشهوات نفسیہ یی قیرمنہ جالیشتی کی .

عقل بشرک حین عد ایتدیکی حالہ موجب الم و مشقت اولان احوالدن برسی دہ بر کیمسنہ کندی نفسیہ توایمندن ، قرداشلرنندن ، قبیله سندن و مذہب و ولیدیفی ملندن تہلکہ یہ مروض قالدلرک حیات و حقوقی لزوم حسن اولنیدی . درجہ دہ ، حتی بذل نفسی ایجاب ایتدیرمک محاطرہ یی بیلہ مؤدی اولسہ کندی نوعندن ، یعنی انساندن ویا کندی نوعنک غریبندن ، یعنی سائر حیوانلردن اولان د شمتنہ صالدروب قاوغا ایتسیدر ، زیرا اولہ بر آن تہلکدہ کندی حیاتی فدا ایله دیگر لرینک تأمین بقا سنہ خدمت ایدہ کی و جداناً حسن ایدر و شو حسیانک بو وجہ ایله فدا ایدلمی نتیجہ سندہ هر حالہ کندیسنہ دیگر بر حیات اولاجندن امین اولور ، بو حیات اخراکدہ کیفیت وسائر حالاتی ، عقلی تحدید و ادراک ایدہ سبیلہ ینہ روحی اولہ بر حیاتک کندیسنہ حصوانی جزماً حسن ایدر .

بشق سنک کندی سبیلہ اکتساب ایتدیکی اموالہ ید غصبک اوزادلمی ، حسد اولان کیمسنک نفس و مالک اتلافیلہ الم حسدندن نشفی ایدلمی کی حالات دخی جیرکین اولان لذتلی شیلردن عد ایدلمشدر ، چونکہ بوکی غیرک حقوقی محو و افنا ایدن حاللر عامہ نیک ، حتی او تعدیاتی یان کیمسنک حقوقی بالتبیجہ تہدید واخلال ایدر ؛ بناء علیہ عہدہ وفا ، عقود مسالمتہ رعایت ویا بوکی خصوصیلردہ غرر و عدم وفا بوبالک تفرعاتندندر .

ایشته بو خصوصیاتک جہلہ سی عقل بشر ادراک ایتش و ضرر و منفعت ویرنجی شیلرک هپسنی فرق و تمیز ایدہ رک ضرر و یرن بر فعلہ شر ، نافع اولان بر عملدہ خیر نامی ویرمشدر . بونیمز تخصیسی ، فضیلت و رذیلت قہ لرندن معدود اولان شیلرک واسطه ادراک وایلا دیدر .

شیخ محمد عبده

مترجمی : حسین مظہر

حقوق عائله و اصول محاکمات شرعیہ

قراردارلری مفہومہ

۳۳

فصل نائیدن ۱۱۸ نجی ماددہ ۱ ینونت قطعیہ زوجہ نک عدنی مرور ایدلکن سوکرہ مقصد تحلیل ایله اولمایہ رق زوج آخرہ واروب بعدا تقرب آدن افتراق وعدتنک مروری ایله زائل اولور .

دنیامش .
منطوقہ دیبہ ک یوق . لکن مقصد تحلیل ایله اولمایہ رق قیدیکن مفہومی طوغرو دکل . مقصد تحلیل ایله زوج آخرہ وازوش ایسنہ